

C113 – CUL13

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2003-2004

29 januari 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR CULTUUR, MEDIA EN SPORT

Interpellatie van de heer Carl Decaluwe tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Wonen, Media en Sport, over de oprichting van een facilitaire vennootschap door de VRT

Commissie voor Cultuur, Media en Sport

Donderdag 29 januari 2004

VOORZITTER : De heer Jo Vermeulen

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.09 uur.*

Interpellatie van de heer Carl Decaluwe tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Wonen, Media en Sport, over de oprichting van een facilitaire vennootschap door de VRT

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Decaluwe tot de heer Keulen, Vlaams minister van Wonen, Media en Sport, over de oprichting van een facilitaire vennootschap door de VRT.

De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe : Mijnheer de voorzitter, het is spijtig dat de meeste leden van deze commissie deze interpellatie omwille van de slechte weersomstandigheden niet kunnen bijwonen. Ik heb gisteren namelijk vernomen dat een aantal onder hen zich bij mijn interpellatie wilden aansluiten.

Mijnheer de minister, ik heb dit interpellatieverzoek ingediend omdat de VRT een facilitaire vennootschap wil oprichten. Ik zou dit hier even willen bespreken om vervolgens tot een principiële beslissing te komen.

Dit lijkt me zeker geen onbelangrijk dossier. De openbare omroep investeert haast gedurig in nieuwe apparatuur. In het kader van de verdere digitalisering van de media en van de e-VRT-projecten zullen deze investeringen ongetwijfeld nog spectaculair worden opgetrokken. Minister Van Mechelen, uzelf en de voltallige Vlaamse regering zullen de VRT hierin zeker steunen.

Een belangrijk element in de discussie is de ligging van de VRT. Ik heb reeds meermaals gezegd dat de VRT in feite in het buitenland is gevestigd. De gebouwen van de VRT staan op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ten gevolge

van een ordonnantie is de onroerende voorheffing in dit gewest tot 28 percent van de onroerende goederen beperkt. Een spectaculaire stijging van de investeringen zal uiteraard tot een sterke stijging van deze heffing leiden.

Artikel 2 van de ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 22 december 1994 bepaalt de vrijstelling van de onroerende voorheffing. Slechts 28 percent van de onroerende goederen in eigendom van een gemeenschap, van een gewest of van een hieronder ressorterende publiekrechtelijke persoon wordt in rekening gebracht.

Als publieke omroep krijgt de VRT in dit verband reeds een duidelijk voordeel. In vergelijking met privé-initiatieven wordt slechts 28 percent van de onroerende goederen in rekening gebracht. Ik stel me soms de vraag of al die fiscale voordelen van de publieke omroep, die tenslotte op dezelfde markt als de privé-initiatieven opereert, op termijn houdbaar blijven.

Vanaf het aanslagjaar 1994 heeft de VRT onroerende voorheffing moeten betalen. Zoals iedereen weet, wordt het kadastraal inkomen op dit materieel ten gevolge van een beslissing van de federale overheid vanaf 2000 jaarlijks herzien. In 1998 heeft de VRT 240.000 euro aan onroerende voorheffing betaald. In 2003 is dit bedrag al tot 523.000 euro gestegen. Het gaat hier duidelijk niet om kleine bedragen. Indien de digitalisering van de media verder wordt geoperationaliseerd, zullen de investeringen stijgen en zal de onroerende voorheffing allicht ook vrij spectaculair stijgen.

Als ik het allemaal goed heb begrepen, wil de VRT deze sterke stijging vermijden. De VRT zou nieuwe apparatuur niet langer in eigen naam of met middelen van de eigen rekening aankopen. Een facilitaire vennootschap zou de apparatuur moeten aankopen en vervolgens ter beschikking van de omroep moeten stellen. Dit is uiteraard geen nieuwe

Decaluwe

techniek. We hebben hetzelfde op andere plaatsen al weten gebeuren.

Indien de juridische eigenaar van het materieel niet de eigenaar is van het gebouw waaraan het materieel is verbonden, wordt aan door bestemming onroerend geworden goederen geen kadastraal inkomen toegekend. De VRT wil deze constructie aanwenden om aan de onroerende voorheffing op 28 percent van haar apparatuur te ontsnappen. Het gaat om een scheiding van de juridische eigendommen.

Aan de basis van de beslissing van de raad van bestuur van de VRT om die mogelijkheid te onderzoeken, ligt ook het oordeel van juristen en specialisten dat ze een bijzonder belangrijke besparing zou kunnen opleveren. Voor de komende 10 jaar is er sprake van 2,8 miljoen euro. Dat is niet onbelangrijk en minister Vanhengel van de Brusselse regering zal het niet graag horen. Immers, voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betekent dit meteen 2,8 miljoen euro minder inkomsten. Waar de ene profiteert, moet de andere betalen.

Dit fiscaal kostenreductiescenario is voor discussie vatbaar. Een van de uitdagingen is natuurlijk de investeringen te kunnen waarderen aan marktwaarde, maar principieel doet zo'n constructie toch heel wat vragen rijzen.

De CD&V-fractie is bovendien van oordeel dat de publieke vennootschap VRT een voorbeeldfunctie heeft op het vlak van fiscaliteit. Zuiver uit het oogpunt van de VRT als organisatie is het te begrijpen dat ze zo zuinig mogelijk willen omspringen met hun middelen, zoals de woordvoester van de VRT het stelt. Ik citeer haar : 'Als we op legale wijze de onroerende voorheffing kunnen beperken, dan doen we het om die reden.'

Uiteraard is dit legaal ; niemand beweert het tegendeel. Ook offshoreconstructies zijn niet illegaal, maar in de grond is het een methode om de regels te omzeilen. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is daar het grootste slachtoffer van, want het ziet in de komende jaren een niet onbelangrijke hoeveelheid middelen aan zijn neus voorbijgaan. Gezien zijn voorbeeldfunctie, zou de VRT ten minste eerst eens met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen onderhandelen over de mogelijkheden.

Een tweede principieel element is dat dit een vorm van filialisering van een bedrijf is. Mogelijk is dat

een optie, en is deze beslissing maar een eerste stap.

Ik heb al gewezen op de omvangrijke investeringen die nodig zijn. In het decreet is de bestuurlijke verhouding vastgelegd tussen de gedelegeerd bestuurder en de raad van bestuur, die bepaalde beslissingen kan nemen. Nu echter wordt een constructie in het leven geroepen met een facilitaire vennootschap waarin, althans volgens de informatie waarover ik beschik, geen bestuurders zullen zetelen. Als die vennootschap de investeringen doet en het materieel in een of andere constructie ter beschikking stelt van de VRT, dan wordt de beslissingsmacht van de raad van bestuur van de VRT uitgehouden.

Mijnheer de minister, het gaat om honderden miljoenen euro's aan investeringen in de komende jaren. Dat is een pak geld, maar zal de raad van bestuur daar nog iets over te zeggen hebben, of zal hij alleen nog kunnen acteren wat de facilitaire vennootschap beslist ? Daar willen we duidelijkheid over.

Op welke basis en met welke juridische motivatie nam de raad van bestuur van de VRT deze beslissing ? Hoe verhoudt ze zich tot het VRT-decreet ? Werd de beslissing unaniem genomen ? Als dat het geval was, dan valt erover te discussiëren.

In hoeverre worden de bevoegdheden van de raad van bestuur van de VRT door de oprichting van een facilitaire vennootschap ondergraven ? In welke besluitvormingsprocedure is voorzien in relatie met de raad van bestuur van die NV van publiek recht ?

Is het aanvaardbaar dat een publieke vennootschap de wetgeving omzeilt ? Het is zoals gezegd wellicht een legale constructie, maar een offshore-constructie is dat bijvoorbeeld ook. Het probleem is de omzeiling van de wet ten nadele van een ander gewest. Heeft een publieke omroep ook niet inzake fiscaliteit een voorbeeldfunctie ?

De voorzitter : Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, laat één zaak duidelijk zijn. De beslissing hierover werd niet unaniem genomen. Er waren drie tegenstemmen en één onthouding. De beslissing slaat enkel op de uitwerking. Men heeft zich akkoord verklaard over het principe. De grond van de zaak is dat de opdracht werd gegeven om de zaak verder uit te werken.

Keulen

Op 15 december 2003 hechtte de raad van bestuur van de VRT zijn goedkeuring aan de verdere uitwerking van een businessplan voor het oprichten van een facilitaire vennootschap die onder meer de toekomstige investeringen in materiaal en uitrusting zal verwerven en aan de VRT en derden ter beschikking zal stellen. De beslissing slaat niet op alle investeringen. Die nuance is niet onbelangrijk. Het gaat om de investeringen die onroerend worden of kunnen worden door bestemming. Het uitgewerkte voorstel moet door de directie opnieuw aan de raad worden voorgelegd in het voorjaar.

Decretaal kan de VRT vennootschappen oprichten voor het verwezenlijken van haar maatschappelijk doel. Zo is e-VRT bijvoorbeeld een aparte NV geweest. Achteraf werd ze opnieuw geïntegreerd in het moederbedrijf.

Tot het maatschappelijk doel van de VRT behoren het verzorgen van programma's en het verrichten van merchandising- en nevenactiviteiten, voor zover ze samenhangen of verband houden met de omroepactiviteiten. In mensentaal omgezet gaat het om het publiceren van boeken naar aanleiding van series, reclame voor radio- en tv-programma's, enzovoort.

Met het oprichten van een facilitaire vennootschap wenst de VRT zuiniger om te springen met haar investeringsmiddelen en een grotere transparantie te bewerkstelligen bij het beheer van de activa. Op dit moment blijkt dit systeem nog niet optimaal te werken. De heer Wijnants, die verantwoordelijk is voor de financiën, zegt dat de toepassing niet eenvoudig is voor wat de afschrijvingen betreft. Dat de kost van de onroerende voorheffing hierdoor op een legale wijze wordt gereduceerd, maakt het juist mogelijk om zuiniger met de VRT-middelen om te gaan. De oprichting van een facilitaire vennootschap kan derhalve zeker tot het maatschappelijk doel van de openbare omroep worden gerekend.

De bevoegdheid van de raad van bestuur wordt niet ondergraven. Krachtens artikel 12, paragraaf 1, punt 9 van de gecoördineerde mediadecreten, oefent de raad van bestuur immers toezicht uit op de resultaten van de vennootschappen die met zijn goedkeuring werden opgericht. Tevens dient hij na te gaan of de strategische aspecten die verbonden waren aan hun oprichting, ook zijn gehaald. Tussen de VRT en de facilitaire vennootschap moet vervolgens een overeenkomst worden gesloten over het gebruik van de investeringsgoederen, die, voor zover ze strategische aspecten vertoont, ter goed-

keuring aan de raad zal worden voorgelegd. De oprichting van een dergelijke vennootschap zal op geen enkele wijze afbreuk doen aan de bevoegdheid van de raad om de algemene strategie van de VRT vast te leggen op korte, halflange of lange termijn.

Mijnheer Decaluwe, uiteraard moet de VRT een voorbeeldfunctie vervullen. Zoals elke naamloze vennootschap heeft ze echter ook de plicht om zuinig, performant en transparant om te springen met de overheidsmiddelen die ze ter beschikking heeft gekregen van de Vlaamse Gemeenschap. Bij die discussie is het steeds balanceren op een slappe koord. Ik wil hier echter wel duidelijk zeggen dat de VRT een NV is en geen VOI. Als we het hebben over de openbare omroep, doen we dikwijls alsof ze een VOI zou zijn. Uit hoofde van hun mandaat moeten de beheerders zuinig, efficiënt en doelmatig met de beschikbare middelen omgaan.

De VRT heeft zich laten adviseren door expertbureaus, namelijk Deloitte & Touche en het fiscaal kantoor Dumon, Sablon & Vanheeswijck, om te vermijden dat er iets onwettelijks zou gebeuren. Het kan uiteraard niet dat de VRT zich buiten de wet zou plaatsen. Ze blijft binnen de grenzen van de wettelijkheid.

Dergelijke constructies zijn niet uniek voor de VRT. Zo heeft bijvoorbeeld Belgacom iets soortgelijks gedaan inzake de gebouwen. De gebouwen worden overgedragen aan een afzonderlijke vennootschap, namelijk Connect Immo, om dezelfde reden. In heel wat gemeenten is er nu een discussie aan de gang over cross-border lease. Het sale-and-leaseback-principe, dat we op andere terreinen terugvinden, is iets gelijkaardigs.

Hetgeen de VRT nu uitwerkt, is dus niet uniek. Het gebeurt ook bij andere overheidsbedrijven. In dit geval hebben we te maken met een NV. De constructie is dus niet zo vreemd.

De voorzitter : De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe : Mijnheer de minister, u hebt een voorspelbaar antwoord gegeven. U hebt een aantal vergelijkingen gemaakt. Uw stelling over Belgacom is niet volledig terecht. De Vlaamse Gemeenschap is nog altijd voor 100 procent aandeelhouder van de VRT. Bij Belgacom is er een niet onbelangrijke privé-aandeelhouder.

Het klopt dat iedereen optimaal gebruik wenst te maken van de beschikbare middelen. Als de ene overheid echter de andere benadeelt, dan is dat

Decaluwe

een andere zaak. In dit geval wordt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ongeveer 2,8 miljoen euro ontzegd.

Men kan natuurlijk zeggen dat alle gemeenten gebruik maken van de cross-border lease. Dat is echter fiscaal niet ethisch. Het is een principekwestie. Het is nogal moeilijk te aanvaarden dat een dergelijke constructie wordt opgezet om een maatschappelijk doel te bereiken.

Hier wordt een vennootschap opgericht om puur fiscale redenen en ik heb het daar bijzonder moeilijk mee. Als dit kan, wat kunnen we er dan nog tegen hebben dat VT4 of VTM zouden verhuizen naar Luxemburg? Dan moeten we ook daar niet meer hypocriet over doen. Mijn fractie is van oordeel dat een overheids-NV van publiek recht een voorbeeld moet zijn op fiscaal vlak. Er moeten geen constructies op poten worden gezet om een andere overheid, namelijk het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, te benadelen. Daar gaat het uiteindelijk over.

De VRT heeft geen financiële problemen. Ik heb in het weekend de balansen nog eens nagekeken. Tot mijn grote verrassing was er in 2003 een exploitatiewinst van 16 miljoen euro. Moeten er dan nog constructies worden opgezet om de winst nog te vergroten? Het medialandschap is sowieso al gespannen. Voor 2004 wordt er nog 3 miljoen euro aan extra inkomsten verwacht. Er zullen misschien ook extra kosten zijn, dat weet ik niet. Zeker is dat de VRT op een berg geld zit. Ik heb een en ander door fiscalisten laten onderzoeken en het is erg moeilijk om na te gaan om hoeveel geld het precies gaat. Kan dit allemaal in het kader van eerlijke concurrentie? Onze fractie heeft daar ernstige vragen bij. Mijnheer de minister, op dat vlak verschillen we van mening.

U zegt dat de bevoegdheid van de raad van bestuur niet ondergraven wordt. Ik geloof u, maar u moet me wel uitleggen hoe dit meer transparantie zal meebrengen. De facilitaire vennootschap heeft een raad van bestuur en daarnaast is er ook de raad van bestuur van de VRT. Dit is geen vereenvoudiging, integendeel. We hebben dezelfde discussie meegemaakt in de socialehuisvestingssector. De socialehuisvestingsmaatschappijen waren ook niet transparant, maar dat is aangepast binnen de bestaande structuren. Er moet geen nieuwe structuur worden opgericht.

We hebben dus principiële bezwaren bij deze constructie. Het debat is nog niet afgesloten, ook niet binnen de raad van bestuur. Als er bij de stemming een persoon tegenstemt en drie zich onthouden, dan wil dat ook iets zeggen. Ik hoop dat we hierover in alle openheid verder kunnen blijven discussiëren. Misschien kan de commissie eens in debat gaan met de top van de VRT. Ik geloof u als u zegt dat dit legaal is, maar het gaat om het principe.

De voorzitter : Op 12 maart gaat de commissie op bezoek bij de VRT. Misschien kan het probleem daar ook ter sprake komen.

Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen : Mijnheer Decaluwe, het is belangrijk om naar de argumenten van iedereen te luisteren in dit debat. Ik zal uw argumentatie ook overmaken aan de top van de VRT. Anderzijds moet ik er rekening mee houden dat het om een NV gaat met beheerders die de opdracht hebben om het resultaat te optimaliseren. De wettelijkheid van de constructie is de ultieme toetssteen. Er zijn experts geraadpleegd van onder meer Deloitte & Touche en van Dumon, Sablon & Vanheeswijk. Ook die zeggen dat alles binnen de lijntjes gebeurt.

De beheersovereenkomst loopt over vijf jaar waarbij in bepaalde periodes zuiniger kan worden gewerkt en waarbij er in andere periodes meer pieken zijn. Dat verklaart de omvang van de provisies. Ook in verband met de BTW is er gewerkt met een provisieregeling, maar dat is een erg technische kwestie.

Het gaat nu eenmaal om een maatschappij die in de overheidsomgeving komt. We kunnen niet buiten Belgacom om. De constructie van cross-border leasing is vandaag actueel op ongeveer alle gemeenteraden. Het systeem van sale-and-leaseback bestaat inmiddels ook in de overheidsomgeving. Terwijl vroeger van de overheid werd verwacht dat ze gewoon een maatschappelijke opdracht vervulde, wordt vandaag verwacht dat ze haar taken zuinig, efficiënt en doelgericht organiseert.

Hier hebben we bovendien te maken met een NV, waardoor men bijna onvermijdelijk, uit hoofde van het statuut van naamloze vennootschap, die opdracht als prioritair aan de beheerders meegeeft. Dat kunnen we niet even 'uitgommen'. We hebben dat gewild om een dynamiek op gang te brengen bij de openbare omroep. Die loopt vandaag harder dan we ooit hadden vermoed toen we er op het einde van de jaren negentig mee bezig waren.

Keulen

In de raad van bestuur van de VAR zaten aanvankelijk beheerders van de VRT. Die zijn er achteraf uitgetreden omdat het efficiënter bleek ten aanzien van de controle. Anders had men soms te maken met tegenstrijdige belangen waardoor de ultieme controle van die beheerders binnen de VRT werd beperkt. We moeten afwachten wat het finale voorstel zal zijn van de directie. We moeten erop toezien dat we niet vanuit een bepaalde stelling vertrekken, want in de praktijk pakt het wel eens anders uit.

De voorzitter : De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe : Mijnheer de minister, bestuurders van een NV van publiek recht hebben vanzelfsprekend de taak om te optimaliseren en zuinig te zijn. Nogmaals, het is een principekwestie : dit kan niet te koste van een andere overheid.

Over de BTW-constructie zijn er problemen bij het Rekenhof. We zullen hierover de komende maanden wel iets horen.

Naar aanleiding van dit dossier kunnen we misschien over alle politieke partijen heen debatteren over de verhouding van de raad van bestuur en de top van de VRT. Dit zal hoe dan ook in een volgend regeerakkoord aan de orde komen. We hebben al enkele keren problemen meegemaakt want die verhouding is nog niet volledig sluitend. Het is niet de bedoeling dat de politici zich ermee bemoeien, maar hierin is het essentieel dat de bestuurders door het Vlaams Parlement zijn benoemd. Er moet een volledige transparantie en democratische controle mogelijk blijven. Ik zal niet de discussie over Woestijnvis en de andere hervatten, maar het gaat uiteindelijk over werken met belastinggeld en over bestuurders die zijn benoemd

door het Vlaams Parlement. We hebben als democratisch verkozen parlementslid recht op totale inzage en mogen onze zeg hebben in dergelijke kwesties. We moeten in de toekomst over alle politieke partijen heen die verhoudingen bijsturen en verduidelijken teneinde de doelstellingen, waarover ik het daarstraks heb gehad, te halen.

Als er niets gebeurt, mijnheer de minister, vrees ik dat we evolueren naar een staat in de staat, en dat kan niet. Niemand heeft daar baat bij.

Minister Marino Keulen : Wat u zegt, is zeer beharzenswaardig, mijnheer Decaluwe. Ik ben altijd bereid dat gesprek te voeren. In de raad van bestuur van de openbare omroep is men ook met dat debat bezig. Die wil eerst zijn eigen visie hieromtrent bepalen. Dit kan alleen maar een goede zaak zijn. De finaliteit moet uiteindelijk zijn om de controle te bewaken terwijl de werkbaarheid gewaarborgd blijft. We leven evenwel in een zeer grote dynamiek waarin alles zo snel gaat, dat het goed zou zijn over de principes eens te reflecteren en goed na te denken.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door de heer Decaluwe werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie ingediend. Ze zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 10.43 uur.*